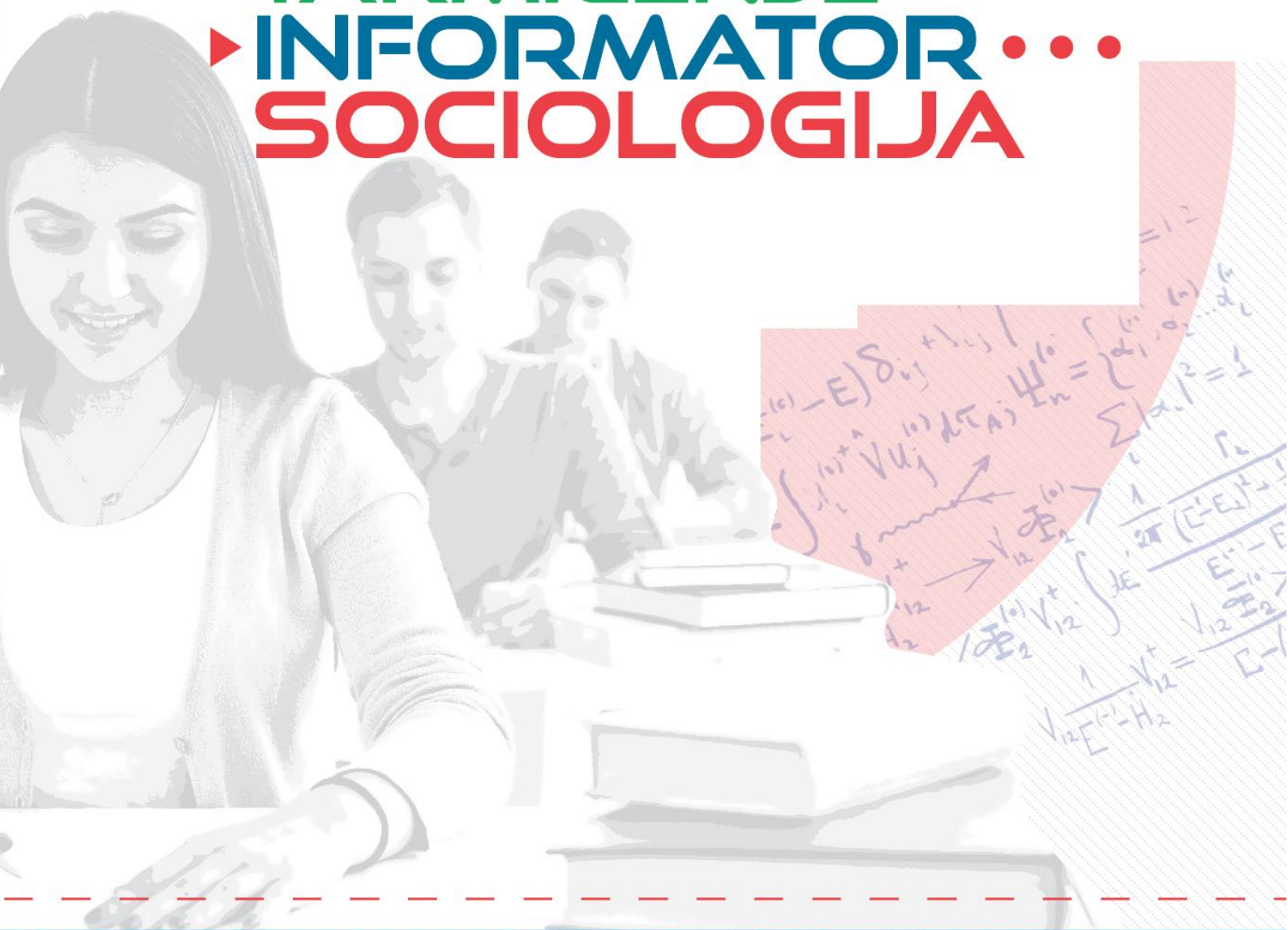

ISPITNI
CENTAR

DRŽAVNO
TAKMICENJE
▶ INFORMATOR...
SOCIOLOGIJA

ZNAČAJ TAKMIČENJA IZ SOCIOLOGIJE

Izučavanje sociologije na srednjoškolskom nivou nosi brojne prednosti. U redovnoj nastavi nezavisno od toga da li je u pitanju opšta sociologija ili izborni predmet poput sociologije kulture, učenici imaju priliku da stiču znanja o čovjeku kao društvenom biću, o specifičnim društvenim procesima i odnosima i o totalitetu društvenih pojava. Uz tu nesumnjivo bitnu kognitivnu dimenziju, za učenike je posebno važno pospješivanje percepcije sopstvenih uloga, mogućnosti, interakcija i perspektiva u društvu, a ključni benefit je što kontinuirano razvijaju kritičko mišljenje i šire opseg objektivnog sagledavanja svih oblika društvenog djelovanja i organizovanja.

Takmičenje iz sociologije nije samo prilika za provjeru i stepenovanje znanja iz već postojećih teorijskih socioloških okvira već gotovo ekskluzivni podsticaj za direktan i intezivan misaoni prodor u srž društvenih pojava i osnaživanje učenika na daljem putu samospoznaje u složenom i vrlo zahtjevnom savremenom društvu prepunom brojnih izazova.

Takođe, takmičenje iz sociologije osim izvjesne provjere nivoa savladanog predmetnog programa učenicima pruža sjajnu šansu za korišćenje dodatne literature i nove teorijske uvide, omogućava jasnost u istraživanju i primjeni stečenih znanja i kao novo izuzetno iskustvo promišljanja društvenih pojava direktno nadograđuje ličnost, pomaže u formiranju valjanih stavova, razvija svijest o ličnoj i društvenoj odgovornosti, jača sposobnosti analitičkog pristupa i osnažuje volju za proaktivno i konstruktivno djelovanje u društvu.

Osim velikog značaja za nadarene učenike, kompletan takmičarski proces nosi potencijal i za promociju sociologije među đacima koji taj premet shvataju drugačije, motivaciono mobilise nastavnike i ukupno gledano stvara preduslove za bolje razumijevanje sociologije kao nauke kandidujući je za prihvatljiv izbor u karijernoj orijentaciji.

Dakle, uvođenjem sociologije u sistem takmičenja Ispitnog centra Crne Gore direktno se ostvaruju benefiti učenika takmičara u njihovom ličnom razvojnom smislu, postiže se afirmacija njihovih postignuća i mentorskog rada nastavnika vrednovanjem na najvišem institucionalnom nivou rangiranjem i nagrađivanjem, a indirektno i sociološka profesija dobija nesumnjivo kvalitativno bolji status.

PREDMETNE OBLASTI NA TAKMIČENJU IZ SOCIOLOGIJE

Sociologija se izučava u gimnazijama i većini smjerova stručnih škola sa različitim fondom časova. Taj uslov bitno potražuje ravnopravan tretman traženih oblasti i jednake šanse za sve učenike. Zato referentni okvir za Državno takmičenje iz sociologije obuhvata:

1. Predmet i metod sociologije (osnovni sociološki pojmovi, razvoj sociologije i metodološki postupci);
2. Društvena struktura (društvene grupe, institucije i društveni procesi i odnosi);
3. Osnovne dimenzije društvenog života (rad, kultura, religija);
4. Izazovi savremenog društva (socijalna patologija, migracije, uticaj tehničko-tehnološke revolucije, globalizacija, alijenacija);
5. Savremeno društvo i Crna Gora (razvojne perspektive, odnos tradicije i globalizacije, evro-atlanske integracije, odnos ekologije i ekonomije).

PRAVILNIK TAKMIČENJA

Opšte odredbe:

- ▶ Državno takmičenje iz sociologije organizuje se za sve učenike u jednoj kategoriji od 1-4. razreda srednje škole.
- ▶ Pravo učešća imaju učenici koji tokom školovanja izučavaju sociologiju kao obavezan predmet.
- ▶ Državno takmičenje iz Sociologije se sastoji iz dva dijela:
 1. Takmičenje u pisanoj formi. Maksimalan broj bodova iznosi 100.
 2. Usmeni dio koji podrazumijeva prezentaciju eseja pred Komisijom uz odgovaranje na potencijalna pitanja. Maksimalan broj bodova iznosi 20.

Posebne odredbe:

- ▶ Takmičenje u pisanoj formi sadrži pitanja zatvorenog i otvorenog tipa vezano za navedene predmetne oblasti sociologije uključujući i pisanje eseja kao odgovor na zadatu temu.
- ▶ Tema za esej se određuje tako što se na samom početku pisanog dijela takmičenja javno izvlači jedna od 5 pripremljenih tema.
- ▶ Trajanje pisanog dijela je **180 minuta**.
- ▶ Trajanje usmenog dijela je najduže **20 minuta** po takmičaru.
- ▶ Izostanak sa usmenog dijela takmičenja povlači direktnu diskvalifikaciju učesnika.

UPUTSTVO ZA TAKMIČENJE

1. Tokom izrade takmičar može imati ispred sebe samo test, dvije hemijske olovke (crveno mastilo nije dozvoljeno) i običnu olovku kojom može pisati koncept eseja na za to predviđenom mjestu u test knjižici. Priznaju se samo odgovori pisani hemijskom olovkom. Nije dozvoljeno korišćenje hemijske olovke koja se može brisati („piši-briši“ hemijske olovke), kao ni upotreba korektora.
2. Pisani dio takmičenja može obuhvatati 25-40 pitanja na koje takmičar odgovara zaokruživanjem ponuđenih odgovora ili, po potrebi upisivanjem odgovora ako se traže definicije, imena, nazivi teorijskih pravaca, metode i slično.
3. Odgovor na pitanje otvorenog tipa može biti priznat ukoliko je obuhvaćena suština traženog pojma ili postoje relevantni dokazi za navedenu formulaciju (npr. definicija kulture – u teoriji postoji više stotina prihvatljivih različitih tumačenja);
4. Esej na zadatu temu može imati do 500 riječi uz toleranciju prekoračenja najviše do 10%.
5. Broj riječi u zadatom okviru nije presudan za ocjenu kvaliteta eseja.
6. U slučaju kršenja moralnih normi i drastičnog odstupanja od književne forme govorom mržnje i slično, esej se neće vrednovati a učenik će biti diskvalifikovan.
7. Usmeni dio takmičenja se odnosi isključivo na esej iz pisanog dijela.
8. Zbir rezultata postignutih na pisanom i usmenom dijelu takmičenja predstavlja ukupan broj osvojenih bodova na osnovu kojih se formira konačna rang lista.

VAŽNO: Detaljnije procedure i pravila takmičenja opisani su u STRUČNOM UPUTSTVU ZA DRŽAVNO TAKMIČENJE UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

LITERATURA

1. Božović, R.R: *Kultura potreba*, Drugo izdanje, Naučna knjiga, Beograd, 1991.
2. Božović, R.R: *Život kulture*, Filip Višnjić, Beograd, 2009.
3. Čeranić, G: *Sociološka analiza svojinske strukture u postsocijalističkoj Crnoj Gori (1989 – 2000)*, Filozofski fakultet, Nikšić, 2011.
4. Đorđević, D: *Sociologija forever*, Niš, 1996. Elijade, M.: *Istorija verovanja i religijskih ideja (1–3)*, Prosveta, Beograd, 1991.
5. Gidens, E: *Posljedice modernosti*, Filip Višnjić, Beograd, 1998.
6. Gidens, E: *Sociologija*, Ekonomski fakultet, Beograd, 2007.
7. Gidens, E: *Na ivici*, Plato, Beograd, 2003.
8. Ilić, M: *Sociologija kulture*, Naučna knjiga, Beograd, 1983.
9. Mils, R: *Sociološka imaginacija*, Savremena škola, Beograd, 1964.
10. Milić, V: *Sociološki metod*, Nolit, Beograd, 1974.
11. Moren, E: *Duh vremena*, Kultura, Beograd, 1967.
12. Radulović J, Ljaljević A: *Rodna ravnopravnost i zdravlje žena u Crnoj Gori*, Filozofski fakultet, Nikšić, 2010.
13. Pavićević, V: *Sociologija religije*, BIGZ, Beograd, 1980.
14. Popper, K: *Otvoreno društvo i njegovi neprijatelji*, BIGZ, Beograd, 1989.
15. *Sociološke hrestomatije (1–5)*, Nolit, Beograd, 1989.
16. Samardžić O, Stanković M, Đukić I, Mitrović M, Vujović T, Ivanović A: *Udžbenik za gimnaziju*, ZUNS, Podgorica, 2023.
17. Šušnjić, Đ: *Metodologija – kritika nauke*, Čigoja štampa, Beograd, 2002.
18. Tadić, Lj: *Nauka o politici*, Rad, Beograd, 1988.
19. Tadić, B: *Sociologija politike*, Unireks, Podgorica, 1996.
20. Tejlor, Č: *Bolest modernog doba*, Čigoja, Beograd, 2002.
21. Veber, M: *Privreda i društvo*, Prosveta, Beograd, 1976.
22. Vederil, R: *Kolaps kulture*, Clio, Beograd, 2005.
23. Vujadinović Lj, Krivokapić N, Vujović T, Samardžić O, Ivanović A, Krivčević V, Stanković M, Bogetić A: *Udžbenik za srednje stručne škole*, ZUNS, Podgorica 2023.
24. Vujović, S: *Urbana sociologija*, Beograd, 1987.
25. Vukićević, S, *Crna Gora na prelazu milenijuma*: CNB Đurđe Crnojević, Cetinje, 2003.
26. Vukićević, S, Božović, R.R: *Zbornik – Sociološki aspekti progressa i kulture*, Jasen, Nikšić, 2001.

Informator izradio:

Krsto Vuković, profesor Sociologije

Handwritten mathematical equations on a green circular background. The equations include:

$$+ \frac{1}{(E^{(1)} - E)} \delta_{ij} + \dots = 0, \quad |\alpha_i| = 1$$
$$\Psi_n^{(1)} = \left(\alpha_1^{(1)}, \alpha_2^{(1)}, \dots, \alpha_n^{(1)} \right)$$
$$\sum_i |\alpha_i|^2 = 1$$

▶▶▶ www.iccg.co.me

Handwritten mathematical equations and a diagram on a blue background. The equations include:

$$V_{12} \frac{1}{E^{(-)} - H_2} = \dots$$
$$V_{12} \frac{1}{E^{(-)} - H_2} = \dots$$

The diagram shows a coordinate system with energy levels E_1 , E_2 , and E_3 on the vertical axis and a parameter Γ_2 on the horizontal axis. A curve is plotted, and a point E_1 is circled. The energy levels are labeled as E_1 , $E_2 = L \frac{\Gamma_2}{2}$, and $E_3 = L \frac{\Gamma_2}{2}$.

